

UVOD

Mala i srednja preduzeća predstavljaju nosioce razvoja svake tržišne ekonomije. Posebno su značajna za uspješan tržišni razvoj zemalja u tranziciji. Ona stvaraju uslove za primjenu preduzetničkog ponašanja u privredi, jačaju konkurentnost na nivou privrede, a takođe utiču na jačanje privatne svojine. Po mišljenju mnogih eksperata i ekonomista mala i srednja preduzeća su sinonim za privatni sektor i preduzetništvo.

Posebnu ulogu u razvoju malih i srednjih preduzeća ima menadžment, čiji je zadatak da pokrene i usmjerava djelatnost preduzeća da bi se ostvarili njegovi ciljevi. Pritom se misli na dugoročno usmjeravanje aktivnosti koje se ostvaruju kroz strategijsko planiranje, pripremu, organizaciju i donošenje odluka. Poslovne funkcije preduzeća se realizuju preko poslovnih aktivnosti koje se odvijaju u okviru određenih djelova preduzeća, odnosno službi, a na njihov broj utiče veličina preduzeća.

Mala preduzeća, shodno ekonomskim parametrima, imaju mali uloženi kapital, mali obim poslovanja kao i mali broj zaposlenih radnika. Ova preduzeća postoje u skoro svim privrednim oblastima. Osniva ih pojedinac, koji je ujedno i vlasnik i menadžer, samostalno donosi odluke vezane za poslovanje i samostalno cjelokupnom svojom imovinom snosi rizik poslovanja preduzeća. Mala preduzeća obično obavljaju poslove laokalnog karaktera sa stanovišta tržišta i najveći broj malih preduzeća osniva se u maloprodaji, veleprodaji i sektoru pružanja usluga.

Srednja preduzeća su vrlo slična malim i velikim preduzećima i nalaze se na prelazu između malih i velikih preduzeća. Njihova prednost u odnosu na velika preduzeća je u većoj fleksibilnosti i reagibilnosti na tržišne i tehnološke promjene.

U ovim vrstama preduzeća su značajno razvijeni sam način rada i kooperacija, koje karakteriše visok stepen standardizacije poslova i tehnološkog procesa. Visok stepen standardizacije poslovnih funkcija u srednjim preduzećima dovodi do povećane ukupne fleksibilnosti preduzeća. Ovu vrstu preduzeća, kao i mala, karakterišu niski fiksni troškovi. Srednja preduzeća imaju veću moć prilagođavanja potrebama tržišta i drugim spoljnim faktorima u odnosu na velika preduzeća.

Važnost malih i srednjih preduzeća shvata većina tranzicionih ekonomija, pa se prave programi i strategije razvoja i formulišu nacionalne politike prema malim i srednjim preduzećima. Značajan dio ekonomskih reformi u zemljama u tranziciji je stvaranje sektora za mala i srednja preduzeća. Nažalost, razvoj ovog sektora u mnogome zaostaje zbog nedostatka finansijskih sredstava, ne razumjevanje u zakonodavstvu i loše infrastrukture.